

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина

СКУПШТИНА АП ВОЈВОДИНЕ

01 Број: 61 – 10

16. 10. 2001. године

НОВИ САД

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

БЕОГРАД

Скупштина Аутономне Покрајине Војводине на седници одржаној 11. октобра 2001. године утврдила је **ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О СРЕДЊОЈ ШКОЛИ**, који вам у прилогу достављамо на даљи поступак.

Поводом утврђеног Предлога закона Скупштина Аутономне Покрајине Војводине одредила је за своје представнике **ЧАНАК НЕНАДА**, председника Скупштине АП Војводине и **ФИЛИПОВ др ПРЕДРАГА**, потпредседника Скупштине АП Војводине.

Прилог: 1.

18-10-2001

Ј. Жекић
издано секретару
инт. Р. Жекић

По овлашћењу председника
Скупштине АП Војводине,

**СЕКРЕТАР
СКУПШТИНЕ АП ВОЈВОДИНЕ,
Марија Жекић**

Марија Жекић

ПРЕДЛОГ

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О СРЕДЊОЈ ШКОЛИ

Члан 1.

У Закону о средњој школи ("Службени гласник РС", број: 50/922 и 24/96) у члану 4. у ставу 2. иза речи: "министра просвете" додају се речи: "односно покрајинског секретара надлежног за послове образовања за школе на територији Аутономне Покрајине Војводине (у даљем тексту: Покрајина)".

Члан 2.

У члану 5. ставови 2. и 3. се мењају и гласе:

"Школа остварује наставни план и програм на језику народности, односно на два наставна језика, ако се за то изјасни најмање 15 ученика истог разреда, истог усмерења.

Наставни план и програм се може, на захтев родитеља, остваривати на језику народности у целини или из појединих наставних предмета и за мањи број ученика ако такву потребу утврди министар просвете, односно покрајински секретар надлежан за послове образовања за школе на територији Покрајине."

Иза става 4. додаје се нов став 5. који гласи:

Условe и начин на који се наставни план и програм изводи на два наставна језика прописује министар просвете односно покрајински секретар надлежан за послове образовања за школе на територији Покрајине. Сагласност на остваривање наставног плана и програма на два наставна језика даје министар просвете односно покрајински секретар надлежан за послове образовања."

Досадашњи став 5. постаје став 6. и мења се и гласи:

Школа обезбеђује ученицима који то желе, изучавање језика народности са елементима националне културе."

Члан 3.

Члан 9. се мења и гласи:

"Земљиште, зграде и друга средства школе коју оснивају Република, Покрајина односно општина у својини су Републике, Покрајине односно општине.

Члан 4.

Члан 10. се мења и гласи:

"Управни и педагошки надзор у школама врши Министарство просвете, односно општински орган управе надлежан за послове образовања у школама на територији Покрајине. Више општина на територији Покрајине може заједнички организовати вршење управног надзора.

Покрајински орган управе надлежан за послове образовања врши послове управног надзора у школама у општини која није организовала овај надзор, на терет средстава општине и контролише законитост управних аката општинског органа управе надлежног за послове образовања, донетих у вршењу управног надзора.

Послове управног надзора обавља просветни инспектор, а послове педагошког надзора - просветни саветник."

Члан 5.

Иза члана 10. додају се чланови 10.а до 10 г који гласе:

"Члан 10.а

Просветни инспектор може бити дипломирани правник са најмање пет година радног искуства на правним пословима у области образовања, који испуњава и друге законом прописане услове за рад у органима управе.

Просветни саветник може бити наставник са најмање пет година радног искуства на пословима образовања, који се истиче у раду, има објављене стручне радове у области образовања и чији рад и понашање показују да је способан да обавља послове педагошког надзора.

Члан 10. б

Просветни инспектор у вршењу управног надзора контролише законитост управних аката школе, које школа доноси у вршењу јавног овлашћења, прати законитост општих аката школе којима се уређује

обављање образовно-васпитне делатности и врши инспекцијски надзор у школи.

Инспекцијским надзором, просветни инспектор остварује непосредан увид у рад школе у погледу спровођења овог закона и прописа и општих аката донетих на основу овог закона.

Члан 10.в

Просветни саветник у вршењу педагошког надзора: остварује увид у начин и ефикасност остваривања циља и задатака средњег образовања и васпитања и наставног плана и програма, у заснованост образовно-васпитног рада на начелима савремене педагогије и достигнућима других наука; и утврђује стање и предлаже мере за отклањање недостатака и унапређивање образовно-васпитног рада.

Члан 10.г

У оквиру управног надзора у школама се врши, најмање једанпут годишње, општи преглед.

У оквиру педагошког надзора општи преглед у школи се обавља најмање једанпут у три године.

О извршеном прегледу саставља се записник у који се уносе налази и предлажу мере за отклањање недостатака.

Просветни инспектор налаже решењем отклањање уочених недостатака."

Члан 6.

У члану 11. у ставу 2. додаје се реченица која гласи:

"Школе са седиштем на територији Покрајине оснива Скупштина Аутономне Покрајине Војводине."

У ставу 3 додаје се реченица која гласи:

"Мрежу школа на територији Покрајине утврђује Скупштина Аутономне Покрајине Војводине."

Члан 7.

У члану 15. у ставу 5. иза речи: "Министарство просвете" додају се речи: "односно покрајински орган управе надлежан за послове образовања за школе на територији Покрајине."

Члан 8.

У члану 17. у ставу 2. иза речи: "Министар просвете" додају се речи: "односно Извршно веће Аутономне Покрајине Војводине за школе на територији Покрајине".

Члан 9.

У члану 18. у ставу 2. иза речи: "Министарство просвете" додају се речи: "односно покрајински орган управе надлежан за послове образовања, за школе на територији Покрајине."

Члан 10.

У члану 20. у ставовима 1. и 2. иза речи: "Министарство просвете" додају се речи: "односно покрајински орган управе надлежан за послове образовања, за школе на територији Покрајине".

Члан 11.

У члану 24. став 1. се мења и гласи:

"Наставне планове и програме доноси министар просвете, односно покрајински орган управе надлежан за послове образовања за школе на територији Покрајине.

У ставу 2. иза речи: "министар просвете" додају се речи: "односно покрајински секретар надлежан за послове образовања на територији Покрајине."

У ставу 4. иза речи: "министар просвете" додају се речи: "односно покрајински секретар надлежан за послове образовања за школе на територији Покрајине".

Члан 12.

Члан 25. се мења и гласи:

"Школа користи уџбенике и наставна средства које одобри министар просвете, односно покрајински орган управе надлежан за послове образовања за школе на територији Покрајине".

Члан 13.

У члану 29. у ставу 3. иза речи: "Министарство просвете" у 2. и 4. реду, додају се речи: "односно покрајински орган управе надлежан за послове образовања за школе на територији Покрајине."

Члан 14.

У поглављу "III. ШКОЛОВАЊЕ" иза одељка "3. Оглед у школи" додаје се одељак "4. Вежбаонице" и чланови 37.а до 37.ђ који гласе:

"4. Вежбаонице

Члан 37.а

Влада Републике Србије, односно Извршно веће Аутономне Покрајине Војводине за територију Покрајине, одређује, у седишту факултета на коме се школују наставници и сарадници за рад у средњим школама (у даљем тексту: наставнички факултет), уз прибављено мишљење тог факултета, једну или више гимназија као вежбаоницу (у даљем тексту: вежбаоница).

И вежбаоници се остварује практичан рад студената из области педагогије, психологије, дидактике, методике наставних предмета и других васпитно-образовних области (слободне активности, сарадња са родитељима и др.).

За остваривање задатака из става 2. овог члана вежбаоници се обезбеђује савремена опрема како би се рад у вежбаоници организовао у складу са захтевима модерне организације средње школе и на тај начин остваривали изузетни резултати у настави и васпитно-образовном раду у целини.

Члан 37.б

Наставник и сарадник у вежбаоници може бити наставник и сарадник средње школе који се истиче постигнутим резултатима у досадашњем раду, увођењем иновација у наставу и укупни васпитно-образовни рад школе и применом најсавременијих достигнућа педагошке, психолошке и дидактичко методичке теорије и праксе.

Наставници и сарадници се примају у радни однос у вежбаоницу на време од пет година, споразумом о преузимању.

Споразум о преузимању закључују директор вежбаонице и директор школе, из које се наставник и сарадник преузимају, уз

сагласност наставника и сарадника и мишљење одговарајуће катедре на наставничком факултету.

Наставнику и сараднику, за време радног односа у вежбаоници, мирују права и обавезе из радног односа у средњој школи из које су преузети.

Наставницима и сарадницима који се истичу својим радом у вежбаоници, може се радни однос обновити за пет година по поступку прописаном одредбом става 3. овог члана.

Члан 37.в

Директора вежбаонице именује Влада Републике Србије, односно Извршно веће Аутономне Покрајине Војводине за вежбаонице на територији Покрајине под условима и поступку прописаним овим законом за именовање директора средње школе, уз прибављено мишљење наставничког факултета.

Члан 37.г

Средства за рад вежбаонице се обезбеђују у буџету Републике Србије, односно у буџету Покрајине за вежбаонице на територији Покрајине.

Нормативе опреме и наставних средстава за вежбаонице прописује министар просвете, односно покрајински секретар надлежан за послове образовања за вежбаонице на територији Покрајине, уз прибављено мишљење наставничког факултета.

Члан 37.д

Зараде наставника и сарадника у вежбаоници утврђују се сагласно прописима по којима се утврђује зарада запослених у органима управе, увећане за 30%.

Члан 37.ђ

Управни надзор у вежбаоницама врши Министарство просвете, односно покрајински орган управе, надлежан за послове образовања."

Члан 15.

У члану 40. у ставу 1. додаје се реченица која гласи: "Школе на територији Покрајине достављају своје предлоге покрајинском органу управе надлежном за послове образовања."

У ставу 2. додаје се реченица која гласи: "Одлуку о броју ученика за упис у школе на територији Покрајине доноси Скупштина Аутономне Покрајине Војводине."

Члан 16.

У члану 41. у ставу 2. иза речи: "Република" додају се речи: "односно Покрајина".

У ставу 4. иза речи: "Министарства просвете" додају се речи: "односно покрајинског органа управе надлежног за послове образовања за школе на територији Покрајине."

Члан 17.

У члану 47. у ставу 2. иза речи: "министар просвете" додају се речи: "односно покрајински секретар надлежан за послове образовања за школе са домом на територији Покрајине".

Члан 18.

У члану 62. додаје се став 5. који гласи:

"Поступак изрицања васпитно-дисциплинских мера утврђује школа статутом."

Члан 19.

У члану 64. у ставу 1. иза речи: "незадовољан" додају се речи: "оценом на крају првог полугодишта и" и иза речи: "пријема" додају се речи: "ђачке књижице и".

Члан 20.

У члану 66. у ставу 1, иза речи: "Министарству просвете" додају се речи: "односно покрајинском органу управе надлежном за послове образовања у школама на територији Покрајине."

У ставовима 2. и 3. иза речи: "Министарство просвете" додају се речи: "односно покрајински орган управе надлежан за послове образовања."

Члан 21.

У члану 70. у ставу 11. иза речи: "министар просвете" додају се речи: "односно покрајински секретар надлежан за послове образовања за наставнике и сараднике у школама на територији Покрајине."

Члан 22.

У члану 73. у ставу 1. речи: "јавног конкурса" замењују се речима: "на образложени предлог" и иза речи: "школског одбора" додају се речи: "уз прибављено образложено мишљење просветног саветника".

Иза става 1. додају се нови ставови 2. и 3. који гласе:

"Актом о систематизацији радних места утврђују се мерила за избор кандидата.

Одлука директора школе о избору наставника и сарадника мора бити образложена."

Досадашњи став 2. постаје став 4.

У новом ставу 4. иза речи: "Министарству просвете" додају се речи: "односно покрајинском органу управе надлежном за послове образовања за школе на територији Покрајине".

Иза новог става 4. додаје се став 5. који гласи:

"Радни однос у школи заснива се према прописима којима се уређује заснивање радног односа у државним органима."

Члан 23.

У члану 75. иза става 1. додаје се нов став 2. који гласи:

"Мерила за избор приправника су успех на студијама и време студирања."

Ставови 2. до 4. постају ставови 3 до 5.

Иза новог става 5. додаје се нов став 6. који гласи:

"Стручни испит се полаже пред комисијом коју образује министар просвете односно покрајински секретар надлежан за послове образовања на територији Покрајине."

Досадашњи став 6. постаје став 7.

У новом ставу 7. иза речи: "рокове и установе у којима се полаже стручни испит утврђује" замењује се речима: "и рок за полагање стручног испита прописује" и иза речи: "министар просвете" додају се речи: "односно покрајински секретар надлежан за послове образовања, за територију Покрајине."

Члан 24.

У члану 78. у ставу 2. иза речи: "министар просвете" додају се речи: "односно покрајински секретар надлежан за послове образовања за наставнике и сараднике у школама на територији Покрајине".

Члан 25.

У члану 81. у ставу 2. иза речи: "министар просвете" додају се речи: "односно покрајински секретар надлежан за послове образовања за наставнике и сараднике у школама на територији Покрајине."

Члан 26.

Члан 82. се брише.

Члан 27.

У члану 86. у ставу 2. додаје се реченица која гласи: "За директора школе може бити именовано само лице које се истакло својим стручним радом у школи, које је својим радом и понашањем допринело очувању угледа школе и које се истакло етичким понашањем у односу према ученицима и запосленима у школи."

Иза става 2. додаје се нов став 3. који гласи:

"За директора школе у којој се наставни план и програм остварује на језику народности, може бити именовано само лице које познаје језик те народности."

Досадашњи ставови 3. и 4. постају ставови 4. и 5.

Нов став 4. се мења и гласи:

"Директора школе коју оснива Влада именује министар просвете, а директора школе на територији Покрајине именује покрајински секретар надлежан за послове образовања. Директора школе на територији Покрајине, према којима права и дужности оснивача врши општина именује општина. Директор се именује на основу јавног конкурса на образложени предлог школског одбора, уз прибављено образложено мишљење наставничког већа и општине на чијој је територији седиште школе."

Члан 28.

У члану 88. у ставу 2. иза речи: "Министар просвете," додају се речи: "покрајински секретар надлежан за послове образовања и скупштина општине у школама на територији Покрајине".

Члан 29.

У члану 94. у ставу 2. иза речи: "Министарство просвете" додају се речи: "односно покрајински секретаријат надлежан за послове образовања за странке са пребивалиштем на територији Покрајине."

Члан 30.

У члану 98. у ставу 1. иза речи: "Министарство просвете" додају се речи: "односно покрајински орган управе надлежан за послове образовања".

У ставу 2. иза речи: "министар просвете" додају се речи: "односно покрајински секретар надлежан за послове образовања."

Члан 31.

У члану 99. у ставу 4. иза речи: "и дипломама" додају се речи: "и друге евиденције у складу са прописима о канцеларијском пословању."

Члан 32.

У члану 100. у ставу 4. у последњем реду иза речи: "образовање" ставља се зарез и брише реч: "и" и иза речи: "две године" додају се речи: "и за специјалистичко образовање након средњег школовања у трајању од једне године."

Члан 33.

У члану 103. у ставу 3. иза речи: "Министарство просвете" додају се речи: "односно покрајински орган управе надлежан за послове образовања за архивску грађу на територији Покрајине".

Члан 34.

У члану 105. у ставу 1. иза речи: "Републике Србије" ставља се зарез и додају речи: "Покрајине и општине на територији Покрајине", и иза речи: "Министарству просвете" додају се речи: односно "покрајинском органу управе надлежном за послове образовања".

У ставу 2. иза речи: "Министарство просвете" додају се речи: "односно покрајински орган управе надлежан за послове образовања".

Став 4. се мења и гласи:

"Плате запослених у школи се утврђују сагласно прописима којима се уређују плате запослених у органима управе.

У ставу 5. иза речи: "Влада Републике Србије" додају се речи: "односно Скупштина Аутономне Покрајине Војводине" и иза речи: "Републике" додају се речи: "односно буџета Покрајине".

Члан 35.

У члану 106. у ставу 1. иза речи: "Министар просвете" додају се речи: "односно покрајински секретар надлежан за послове образовања за школе на територији Покрајине".

У ставу 2. иза речи: "Министарство просвете", додају се речи: "покрајински орган управе надлежан за послове образовања".

Члан 36.

У члану 107. у ставу 1. иза речи: "министар просвете" додају се речи: "односно покрајински секретар надлежан за послове образовања за школе на територији Покрајине".

У ставу 3. иза речи: "Министарство просвете" додају се речи: "односно покрајински орган управе надлежан за послове образовања за школе на територији Покрајине".

Члан 37.

Одељак X "СТРУЧНО-ПЕДАГОШКИ НАДЗОР" са чланом 108. се брише.

Члан 38.

У члану 111. бришу се речи: "аутономна покрајина".

Додаје се став 2. који гласи:

"Одредба става 1. овог члана се не примењује на земљиште, зграде и друга средства школа са седиштем на територији Покрајине."

Члан 39.

У члану 112. у ставу 2. зарез иза речи "општина" се замењује речју "и" и бришу се речи: "односно покрајина."

Додаје се став 3. који гласи:

"Одредба става 2. овог члана се не примењује се на школе на територији Покрајине."

Члан 40.

Скупштина Аутономне Покрајине Војводине, Извршно веће Аутономне Покрајине Војводине и покрајински орган управе надлежан за послове образовања донеће прописе на које су овлашћени овим законом у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона.

У школама на територији Покрајине именовале се директори школа и чланови управних и надзорних одбора у складу са овим законом у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Зараде запослених у школи ускладиће се са одредбама овог закона у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 41.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије."

Образложење

1. Уставни основ за доношење закона

Материјално-правни основ за доношење овог закона садржан је у одредбама члана 109. став 1. тачке 3, 4. и 5. и ставу 2. Устава Републике Србије, а формално-правни основ у члану 73. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије.

Сагласно члану 80. став 2. Устава Републике Србије, Скупштина Аутономне Покрајине Војводине има право предлагања закона, па сходно томе и измена и допуна важећих закона.

2. Разлози за доношење закона

И поред изричите одредбе члана 109. став 1. Устава Републике Србије да се права територијалне јединице аутономне покрајине конкретизују републичким законима, између осталих, и у области образовања, ниједном одредбом Закона о средњој школи ниједан орган Покрајине није ни поменут, иако **су тим истим Уставом утврђени органи Покрајине**. Ако су Уставом Републике Србије конституисани органи аутономне покрајине онда, сваки од тих органа, **мора имати своју надлежност**, установљену уставом за врсту органа којој припада.

У оваквој концепцији аутономије посебно је био и теоријски и правно неприхватљив положај извршних и управних органа, којима је, према свим концепцијама о аутономији и самоуправи, морало бити у надлежности **извршавање правних правила**, која је установила државна власт. и контрола извршавања ових правних правила.

Централизацијом надлежности у области образовања у републичким органима заустављен је потпуно даљи развој АП Војводине у овој области и не само заустављен, већ је и достигнути ниво развоја у овој области уназађен.

Од ступања на снагу Закона о средњој школи, утврђени су односи који не одговарају основним мерилима за рад органа управе, као што су начело економичности и ефикасности. Концентрисање великог броја послова управе у Министарству просвете довело је до тога да су странке, ради остваривања права загарантованих законом, изложене великим трошковима, губитку времена и веома спором остваривању својих права. Ово посебно важи за остваривање **права ученика и наставника** где је неопходно интервенисати у веома кратком року, јер се протеком времена већи број права ученика и наставника не може остваривати или се може остварити само, путем вођења дугогодишњих скупих судских спорова.

Централизација послова у Министарству просвете у области средњег образовања, па и других степена образовања, изазвала је поражавајуће негативне последице:

- У средњим школама се не примењују доследно прописи о канцеларијском пословању, те се и послови који су поверени средњим школама као јавно овлашћење не обављају у складу са законом.

- У великом броју средњих школа се поступа противно закону код одлучивања о правима ученика и наставника;

- У готово свим средњим школама за директоре су именована лица која су чланови једне од политичких партија на власти у Републици Србији, која су својим радом и понашањем наносила штету угледу школе;

- Политички директори су приликом одлучивања о правима запослених из радног односа, у великом броју случајева, наступали са позиција власти не поступајући по закону;

- Ниједан поступак именовања директора није окончан до истека мандата директора, иако је конкурсни материјал достављен Министарству просвете благовремено;

- Управни надзор је поверен правно необразованим школским надзорницима који су нестручним радом допринели да у области образовања нема правне државе и владавине права.

Према садашњем фактичком стању, образовање се у АП Војводини налази на незавидно ниском степену.

Стога је неопходно **дозволити самостални бржи развој образовања на територији АП Војводине који одговара до сада постигнутом нивоу образовања и културног развоја ове Покрајине, а не и образовни и културни ниво ове Покрајине нивелисати са нивоом развоја ових области у осталим деловима Републике Србије.**

Да би се постојеће стање у средњем образовању изменило и довело до нивоа на ком је било пре 1992. године, кад је у овој области, на територији Покрајине постигнут висок степен владавине права и правне државе, предложене су измене и допуне Закона **којима ће се, уз максимално поштовање правног статуса аутономије утврдити надлежност покрајинским и општинским органима управе и на тај начин остварити већа контрола примене закона, других прописа и општих аката и вршења јавних овлашћења поверених средњој школи.**

У прилог овим предлозима иду и решења утврђена **републичким Законом о средњем образовању** ("Службени гласник РС" број 21/67), према којима су средњу школу могле да оснују и општина и Покрајина, покрајински орган управе надлежан за послове образовања је утврђивао испуњеност услова

за почетак рада средње школе и рад средњих школа је финансирала заједница образовања основана за територију Покрајине.

Демократизацијом односа и децентрализацијом власти у овој области неопходно је отворити пут даљег развоја образовања у АП Војводини, независно од развоја осталих подручја, јер је АП Војводина у овој области стартовала са далеко вишим степеном развоја од осталих подручја у Републици Србији.

3. Образложење појединих одредаба предлога закона

Члан 1.

Допуна члана 4. се предлаже ради децентрализације надлежности Министарства просвете.

Члан 2.

Измена члана 5. се предлаже, јер се постојећим решењем, ограничава право националних мањина на школовање на свом језику. Изјашњавањем ученика за језик на коме ће стицати средње образовање **треба да претходи формирању одељења, а не кад се одељења већ формирају.** Изјашњавањем ученика, у већ формираном одељењу за школовање на језику националне мањине, је веома тешко остварити број 15, и на тај начин обавезу школе, да организује наставу на језику националне мањине, чиме се ускраћује и онемогућава стицање средњег образовања на језику националне мањине.

Како покрајински орган управе боље познаје **потребе** за школовањем припадника националних мањина на територији Покрајине, неопходно је покрајинском секретару надлежном за послове образовања пренети надлежност у овој области.

Како на територији АП Војводине има доста мешовитих бракова, постојећом одредбом става 5. се онемогућава ученицима из мешовитих бракова да уче матерњи језик, ако су се изјаснили да су Срби и ако похађају наставу на српском језику.

Учење језика националне мањине је неопходно омогућити свима који живе на територији на којој се говоре језици националних мањина, а који то желе, и сагласно Европској повељи о регионалним и мањинским језицима к коју су усвојиле чланице Савета Европе у Стразбуру 5. новембра 1992. године.

Стога се предложеном изменом става 5. омогућује свим ученицима који то желе изучавање језика националне мањине са елементима националне културе.

Члан 3.

Како су без материјално-правног основа одузета права оснивача општини и Покрајини, предлаже се изменом члана 9, ради поштовања принципа уставности и законитости и поновног успостављања правне државе и владавине права на територији Покрајине, повраћај свих права везаних за права оснивача.

Чланови 4. и 5.

Измена и допуна члана 10. се предлаже ради успостављања правне државе и владавине права у средњим школама на територији Покрајине. До 1992. године управни и педагошки надзор у средњим школама су се обављали на територији Покрајине на високом стручном нивоу и били су узор за остала подручја у СФРЈ.

Управни надзор, као један од најсложенијих и веома одговорних **правних послова** сада је поверен **школским надзорницима - професорима** за одређени наставни предмет. Школски надзорници немају одговарајуће стручно знање за вршење управног надзора. Послове управног надзора може **успешно и правилно** обављати само **искусан и веома стручан дипломирани правник**. Поверавањем послова управног надзора школским надзорницима **законом је опредељено да у овој области неће бити правне државе, што је осмогодишња пракса на територији Покрајине и потврдила.**

Правно необразовани школски надзорници, су веома често, у свом раду поступали противно закону и подзаконским актима. Према упутствима школских надзорника поступали су и неки директори школа, што је још више допринело да у овој области образовања **нема правне државе**. Правна држава ће се моћи успоставити у овој области само ако се послови управног надзора повере лицима која **су се школовала за обављање правних послова.**

Пракса је показала да је неопходно да се, најмање једанпут годишње у школама изврши **општи преглед**. На ово упућују и одредбе Закона о општем управном поступку и Закона о радним односима, којима је предвиђено да се свако решење може укинути, по праву надзора, **ако је њиме битно повређен материјални закон у року од једне године од правоснажности решења и да радни однос запосленог може престати без његове сагласности, ако се у року од једне године установи да је заснован противно одредбама закона.**

У оквиру педагошког надзора предложено је да се општи преглед школе изврши једанпут у три године, док би се редовни педагошки надзор, по наставним предметима одвијао по распореду просветног саветника.

Педагошки надзор, који нема ништа заједничко са управним надзором, требало би поверити просветним саветницима, **који ће бити бирани према резултатима које су постигли у свом стручном раду**, а не према припадности некој од политичких партија на власти, без обзира на стручност.

Чланови 6. до 10.

У поступку децентрализације односа у овој области неопходно је успоставити надлежности Скупштине АП Војводине, Извршног већа АП Војводине и покрајинског органа управе надлежног за послове образовања: код утврђивања мреже и просторног распореда средњих школа, јер је Покрајина боље упозната са локацијом средњих школа и саобраћајним везама на територији Покрајине, што је неопходно за правилно сагледавање потреба за постојањем одређене врсте средњих школа; за давање сагласности на проширење делатности; за утврђивање испуњености услова за обављање делатности, које ће се утврдити на бржи и стручнији начин, јер ће у раду учествовати и дипломирани правници.

Последица централизације свих ових послова у Министарству просвете у Београду је била затрпаност предметима, што је условило и неажурност Министарства просвете у решавању битних ствари за рад средње школе.

Чланови 11. и 12.

Аутономној Покрајини би требало у потпуности ставити у надлежност доношење наставних планова и програма по подручјима рада заступљеним у привреди и друштвеним делатностима у Покрајини.

За централизацију у овом сегменту образовања нема оправдања, јер је свакој вишој школи и факултету дозвољено да сами утврђују наставни план и програм.

Везано за доношење наставних планова и програма је и одобравање уџбеника којима се презентирају садржаји програма, које такође треба поверити надлежном покрајинском органу управе.

Члан 13.

Имајући у виду специфичан национални састав Покрајине, за који су везани и верски празници и обичаји изменом члана 29. предложено је да календар образовно-васпитног рада у току школске године утврђује за школе на територији Покрајине, покрајински орган управе надлежан за послове образовања и да одобрава одступање од тог календара.

Чланови 15. и 16.

Везано за остале предложене измене закона којима се успоставља надлежност органа Покрајине за утврђивање мреже средњих школа и оснивање средњих школа, предлажу се и измене чланова 40. 41. и 47, којима се успоставља надлежност органа Покрајине у погледу утврђивања броја ученика за упис по појединим занимањима, о чему треба одлуку да доноси средина за коју се кандидати и школују, и давање сагласности на стручно оспособљавање, преквалификације, доквалификације и специјализације.

У протеклих осам година ни једна одлука о броју ученика за упис у средњу школу није донета до рока утврђеног Законом.

Члан 14.

Допуна Закона одељком којим се уређују вежбаонице је неопходна, ако се жели унапредити рад у средњим школама. Лица кој стичу стручни назив професор нису довољно обучена за обављање послова наставника, јер за време студија нису имала ни довољно педагошког образовања нити довољно практичног рада у школи којим би се оспособила за обављање послова наставника у складу са савременим достигнућима педагошке, психолошке и дидактичко методичке теорије и праксе.

Да би вежбаонице оствариле свој задатак да буду школе са најсавременијом организацијом рада, са савременом опремом, наставницима и сарадницима који организују наставу уз примену најсавременијих достигнућа педагошке, психолошке и дидактичко методичке теорије и праксе, предложено је да се за наставнике и сараднике у вежбаоници преузимају наставници и сарадници из других средњих школа који су се истакли посебним резултатима у досадашњем раду, увођењем иновација у наставу и укупни васпитно-образовни рад школе и сталним осавремењавањем наставе најновијим достигнућима у теорији и пракси.

Како се ради о посебно истакнутим наставницима и сарадницима, неопходно је овим наставницима и сарадницима за овакав рад, уз стално лично усавршавање, обезбедити и увећану зараду у односу на зараде осталих наставника и сарадника.

Да би се овим наставницима и сарадницима осигурао радни однос на неодређено време предложено је да им за време рада у вежбаоници, права и обавезе из радног односа у средњој школи из које су преузети мирују.

Члан 17.

Измена члана 47. предложена је ради децентрализације власти и успостављања надлежности Покрајине доследно према свим средњим школама.

Члан 18.

Допуном члана 62. је предложено да се законом пропише обавеза за средње школе да статутом уреде **поступак изрицања васпитно-дисциплинских мера**, јер већина школа није уредила дисциплински поступак који се води против ученика. Васпитно-дисциплинске мере се у већини школа изричу без спроведеног дисциплинског поступка. На овај се начин ученик свео на објекат коме се само саопштава изречена васпитно-дисциплинска мера, а родитељима се само саопштава мера која ће се ученику изрећи. На овај се начин,

у средњим школама, не испуњавају основне обавезе средње школе, јер се тиме не негују моралне вредности и не развија свест о личној и друштвеној одговорности.

Изрицање васпитно-дисциплинских мера без спроведеног поступка базира се на поставци да је наставник увек у праву, а притом се уопште не претпоставља да је наставник, својим непедагошким поступком, изазвао код неких ученика неетичну реакцију.

Члан 19.

Допуна члана 64. се предлаже, јер се постојеће решење, да се приговор на оцену може поднети само после уручења сведочанства, показало у пракси недовољним и неефикасним. Неопходно је законом омогућити ученику и родитељима ученика да подносе приговор на оцењивање и на крају првог полугодишта, како би се могле исправити, већ у току школске године неправилности у оцењивању или необјективност наставника у оцењивању.

Члан 20.

Измена члана 66. се предлаже ради децентрализације надлежности и постизања веће ефикасности у раду у поступцима остваривања права ученика.

Због великог броја захтева за заштиту права који су се сливали у Министарство просвете и правне нестручности школских надзорника за решавање о овим захтевима, велик број права је ученицима ускраћен, или се због спорог решавања ова права више нису могла остварити.

Члан 21.

Измена члана 70. се предлаже, јер је утврђивање врсте стручне спреме за наставнике и сараднике у средњим школама на територији Покрајине неопходно пренети у надлежност одговарајућем покрајинском органу управе. Код прописивања врсте стручне спреме за наставнике и сараднике није се водило рачуна и о стручним називима који се стичу на факултетима и вишим школама са седиштем на територији Покрајине. На тај су начин, лица која живе на територији Покрајине, у неравноправном положају са осталим лицима која конкуришу за радно место наставника у средњој школи на територији Покрајине.

Правилник којим се уређује врста стручне спреме је израђен противно свим правилима номотехнике, те ће се новим покрајинским правилником на много рационалнији начин уредити ова материја, уз поштовање стручних назива који се стичу на факултетима у Покрајини и на факултетима у другим деловима Републике Србије.

Члан 22.

Допуна члана 73. се предлаже, јер је највише анархије било код пријема у радни однос наставника и сарадника. Директор школе је бирао кандидате без мерила и свој избор није образлагао. Свака одлука, којом се одлучује о неком праву (у овом случају праву на рад), сагласно Закону о општем управном поступку, **мора бити образложена**. Образложење одлуке **обавезно садржи мерила којима се директор руководио код избора кандидата који су се пријавили на конкурс**, јер без ових елемената кандидат који није изабран не може остваривати своје право на приговор.

Децидирано увођење у закон пријема у радни однос наставника и сарадника и по основу споразума о преузимању је нужно, због различитих тумачења, посебно од инспекције рада, начина пријема у радни однос наставника и сарадника по основу члана 23. Закона о јавним службама и члана 15. Закона о радним односима у државним органима. Како је овај начин заснивања радног односа наставника и сарадника неопходан у пракси, због што рационалнијег распоређивања наставника и сарадника у школама са територије општине, предлаже се, да се овај облик заснивања радног односа у Закону о средњој школи јасно и прецизно уреди и на тај начин отклони дилема око примене овог облика заснивања радног односа непосредно по основу члана 15. Закона о радним односима у државним органима.

За одлучивање о приговору је неопходно утврдити надлежност покрајинског органа управе који ће, у законом прописаном року и на стручан начин, одлучивати о приговорима на одлуку директора школе. О овим приговорима су до сада "одлучивали" школски надзорници **на потпуно нестручан начин**, не примењујући одредбе Закона о општем управном поступку, упућујући странку, обичним дописом, на судски спор.

Члан 23.

Измена члана 75. се предлаже јер је полагање стручног испита неопходно ставити у надлежност Министарству просвете односно покрајинском органу управе надлежном за послове образовања.

На већини факултета, на територији Покрајине, стручни испит се не организује у складу са Правилником који је донео министар просвете, јер на испиту из практичног рада **не присуствују чланови комисије компетентни за оцену педагошко-психолошке припремљености приправника** и за оцену његове способности да теоријска знања из педагогије и психологије и оствари на часу.

За чланове комисије за део испита из уставног уређења и школског законодавства, именовани су, на већини факултета, секретари факултета, који не познају проблематику средњег образовања, нити суштину норми система средњег образовања.

Педагошко-психолошко знање наставника у средњој школи је веома битно, посебно што у стручним школама ради велик број лица која се нису школовала за наставнике. За ова лица је посебно значајна провера да ли стручна знања преносе ученицима на најприкладнији начин и да ли организују наставу тако да у њој ученик мисли. Без оцене овог најбитнијег сегмента припремљености кандидата за успешног наставника, стручни испит би требало сматрати нерегуларним.

Организовање стручног испита је потребно уједначити, што је могуће само ако се, послови организовања овог испита пренесу на Министарство просвете и покрајински орган управе надлежан за послове образовања. За чланове комисија би се именовали истакнути педагози, психолози, стручњаци за предмет из кога се полаже стручни испит, истакнути стручњаци за методику предмета и дипломирани правници који познају систем образовања, посебно

проблематику основног и средњег образовања, како би могли да стручно испитају кандидата. Стога се као испитивачи за овај део стручног испита могу именовати само искусни дипломирани правници који раде у органу управе на пословима основног и средњег образовања.

Члан 24.

Измене члана 78. се предлажу, јер је после дванаестогодишње стагнације чак и назадовања наставе, неопходно осавременити наставу у средњим школама. Ради остваривања овог задатка потребно је утврдити програме сталног стручног усавршавања наставника.

Стално стручно усавршавање је неопходно што пре остваривати у пракси и то према савременим програмима, јер је основни услов за рад са ученицима, да са њима раде лица са одговарајућим, пре свега, **педагошко-психолошким** знањем, а затим и одговарајућим стручним знањем. На овоме се инсистира у Конвенцији о правима детета и у Југословенском плану акције за децу до 2000 (и даље).

Члан 25.

Како се предлаже да се обезбеђивање средстава за рад школа пренесе на Покрајину, овако предложена решења изискују да педагошку норму рада наставника и сарадника у оквиру радне седмице прописује покрајински орган управе надлежан за послове образовања за школе на територији Покрајине. (измена члана 81.)

Члан 26.

Члан 82. би требало брисати, јер је за ученике за које се изводи настава на језику националне мањине корисније да наставу изводи апсолвент на језику националне мањине, него лице са високим образовањем на српском језику.

Чланови 27. и 28.

Основно мерило за именовање директора било је за велики број средњих школа, чланство у једној од владајућих политичких партија у Републици Србији.

Директори који су именовани према том својству су, у руковођењу школом, наступали са позиција власти, које се, у не тако малом броју средњих школа, граничило са самовољом, јер су били сигурни да неће сносити последице свог незаконитог рада.

Зато су као додатни услови за именовање директора школе предложени изменом члана 86. стручност у раду и етично понашање.

Именовање директора од стране министра просвете показало се као изузетно негативно решење, јер је субјект који је о томе одлучивао био удаљен од средине за коју се именује директор, а у неким случајевима је и

пored писменог указивања на незаконит рад директора, поново именовано исто лице на ту функцију.

Зато је неопходно приближити именовање директора средини у којој ће директор обављати своју функцију, те је предложено да се директор именује на образложени предлог школског одбора и уз образложено мишљење наставничког већа.

Министарство просвете није ни једно именовање директора окончало у року до истека мандата директора, нити је на време, у случају престанка функције директора именovalo вршиоца дужности.

Везано за именовање директора је и његово разрешење, те се предлаже и одговарајућа измена у члану 88.

Чланови 29. и 30.

Измене чланова 94. и 98. се предлажу ради усаглашавања са основним начелима за рад органа управе и вођење управног поступка, са начелом ефикасности и начелом економичности.

Према овим начелима, рад органа управе мора бити тако организован да странка оствари своје право **са што мање трошкова и губитка времена**, што значи да се решавање о одређеном праву мора приближити пребивалишту странке.

Право на нострификацију дипломе и сведочанства странке су све до 1992. године остваривале у покрајинском органу управе надлежном за послове образовања у веома кратком року и на веома стручан начин. Од 1992. године странке чекају на решавање свог захтева једну годину и више и губе на тај начин могућност да остваре право на рад, јер им се сведочанство није признало или диплома није нострификовала у законом прописаном року (30 дана).

Члан 31.

Измена у члану 99. се предлаже ради усаглашавања са прописима о канцеларијском пословању.

Члан 32.

Допуна члана 100. се предлаже, јер је неопходно да се издаје диплома и о стеченом специјалистичком образовању - V степен стручне спреме, ако се издаје диплома о образовању за рад у трајању од две године - II степен стручне спреме.

Издавање јавних исправа се мора уредити **законом као правним актом**. Законом о средњој школи није прописана врста јавне исправе која се издаје после окончања овог степена образовања.

Члан 33.

Пратећи измене напред побројаних чланова и ради примене принципа економичности предложена је и измена члана 103.

Чланови 34, 35. и 36.

Измена чланова 105. 106. и 107. је нужна последица измене осталих чланова закона, јер успостављање надлежности органа Покрајине изискује и средства неопходна за остваривање те надлежности.

Члан 37.

Брисање члана 108. се предлаже због раније предложених допуна Закона члановима 10а до 10.г.

Чланови 38. и 39.

Измене у члановима 111. и 112. се предлажу ради поновног успостављања права оснивача општине и Покрајине у односу на средње школе на територији Покрајине.

4 . Процена износа финансијских средстава потребних за спровођење закона

За спровођење овог закона неопходно је у буџету Покрајине, у зависности од момента успостављања одређених надлежности за органе Покрајине, обезбедити месечно око 79.000.000,00 динара за зараде запослених у средњој школи, колико је износила висина средстава исплаћених за зараде запослених у средњим школама у мају 2001. године. У овај износ су урачунате зараде запослених на породилском одсуству.

Да би се зараде запослених у средњој школи ускладили са осталим зарадама и да би се школама обезбедила средства неопходна за одржавање хигијене у школи, за несметано одвијање наставе, неопходно је овај износ увећати за 150%, што значи да би до краја 2001. године, ако се успостави надлежност органа Покрајине у средњем образовању и васпитању, требало у буџету Покрајине обезбедити око 200.000.000,00 динара месечно за рад средњих школа.

Да би се ова средства обезбедила неопходно је посебним законом утврдити приходе за Покрајину или, ако су у питању поверени послови из надлежности Републике, пренети законом Покрајини средства за обављање тих послова."